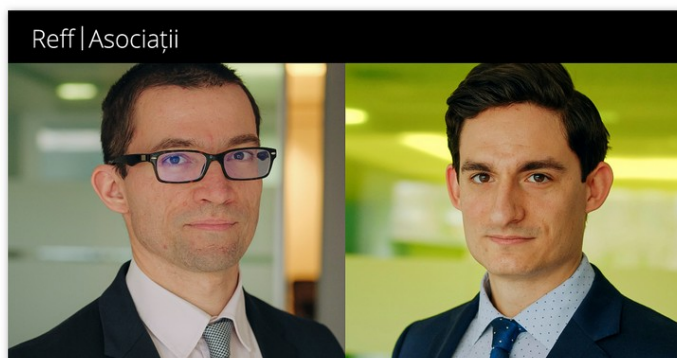

Noile reguli în materia controalelor fiscale – o schimbare de perspectiva

Modalitatea de desfășurare a controalelor fiscale se schimbă odată cu intrarea în vigoare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 188/2022, prin care se modifică și se completează Codul de procedura fiscală, adoptată în contextul reformei administrației fiscale din România.

Noile prevederi, care vizează în principal derularea controalelor fiscale, au drept scop eficientizarea activității de control, prin concentrarea pe zonele veritabile de risc fiscal și pe efectuarea verificărilor preponderent de la distanță, în detrimentul inspecțiilor fiscale exhaustive sau cvasi-exhaustive utilizate majoritar în prezent. De asemenea, ordonanța conține măsuri de îmbunătățire a comunicării între fisc și contribuabil și, nu în ultimul rând, de încurajare a conformării voluntare.

Definirea dosarului fiscal și a dosarului administrativ al acțiunii de control fiscal

Definițiile dosarului fiscal și dosarului administrativ al acțiunii de control fiscal vor fi prevăzute expres în Codul de procedura fiscală, pentru a facilita respectarea dreptului la apărare al contribuabilului, astfel cum a fost recunoscut prin hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene. Potrivit noii reglementări, organul fiscal va fi obligat ca, la cererea scrisă a contribuabilului/platitorului supus unei acțiuni de control fiscal, **sa pună la dispoziția acestuia dosarul administrativ al acțiunii de control fiscal.**

Comunicarea către contribuabil a clasei/subclasei de risc în care se afla

O regulă cu impact semnificativ pentru contribuabil prevede ca acesta **poate solicita organului fiscal comunicarea clasei sau subclasei de risc fiscal în care a fost încadrat conform analizei de risc.** Informațiile vor fi transmise prin orice mijloc de comunicare care asigură dovada primirii, cu excepția cazului în care obiective de interes general justifică restrângerea accesului la aceste informații. Însă această prevedere se aplică de la 1 ianuarie 2026.

Solicitarea de informații sau documente și fluxul de comunicare între contribuabil și organul fiscal

Conform OUG nr. 188/2022, dacă sunt necesare documente sau informații pentru clarificarea situației fiscale, **organul fiscal le va putea solicita de la contribuabil doar pe acelea pe care nu le deținea anterior.** În acest fel, se va evita dublarea solicitărilor venite din partea mai multor organe fiscale sau chiar din partea aceleiași instituții

pentru furnizarea aceluiași informații sau documente care se afla deja în posesia autorităților fiscale.

Modificari privind inspecția fiscală

O altă modificare importantă prevede că, în cazul creanțelor administrate de organul fiscal central, selectarea contribuabililor pentru efectuarea acțiunii de inspecție fiscală se va efectua la nivelul aparatului central al ANAF, pe baza analizei de risc, iar organele de inspecție fiscală vor avea competența de efectuare a inspecției fiscale pe întreg teritoriul țării.

Prin excepție de la regula selectării contribuabililor pentru inspecție în funcție de nivelul riscului stabilit pe baza analizei de risc, se introduce **posibilitatea selectării aleatorii a contribuabililor pentru o acțiune de inspecție fiscală**. Reglementarea vizează strict creanțele fiscale administrate de organul fiscal central și limitează procentul maxim de contribuabili selectați în mod aleatoriu, într-un an calendaristic, la 10% din totalul celor selectați pentru inspecție fiscală în anul respectiv. Depășirea acestui procent reprezintă abatere disciplinară.

Prealabil selectării contribuabililor pentru inspecție, organul de inspecție fiscală va trimite acestora o **notificare de conformare**, care va cuprinde riscurile fiscale identificate, pentru a le acorda posibilitatea să își corecteze situația fiscală, în termen de 30 de zile de la data comunicării notificării. În cadrul acestui termen, organul de inspecție fiscală nu va întreprinde nicio acțiune în vederea selectării pentru efectuarea inspecției fiscale. După trecerea termenului de 30 de zile, contribuabilii cu risc fiscal ridicat care nu au remediat riscurile fiscale pentru care au fost notificați sunt supuși obligatoriu unei inspecții fiscale sau unei verificări documentare. Pe de altă parte, chiar dacă se conformează în termen, contribuabilul nu scapă de riscul de a fi selectat, ulterior, pentru inspecție fiscală.

Referitor la **locul desfășurării inspecției**, se remarcă o **schimbare de optică a legiuitorului**, în sensul că **inspecția se va desfășura, ca regulă, la sediul organului de inspecție fiscală și doar prin excepție la sediul contribuabilului**.

Trebuie însă precizat că o mare parte din modificările referitoare la inspecția fiscală vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2026.

Schimbări în verificarea documentară

Din perspectiva competenței, **se prevede expres în Codul de procedură fiscală ca verificarea documentară se efectuează, alături de organele de inspecție fiscală, inclusiv de organele de control antifraudă fiscală și de organele fiscale competente să exercite verificarea situației fiscale personale**. Competența acestora se întinde pe întreg teritoriul țării.

În ceea ce privește obiectul acestui tip de control, **vor putea fi supuse verificării documentare perioade determinate din cadrul uneia sau mai multor perioade impozabile**. Totodată, **operațiunile și documentele ce sunt supuse verificării documentare se selectează de organul fiscal competent, acesta putând să verifice una sau mai multe operațiuni realizate într-o perioadă de timp determinată, conform analizei de risc**.

În cazul în care contribuabilul nu prezintă documentele corecte și complete solicitate de organul fiscal în termenul acordat în cadrul procedurii de control sau dacă documentele furnizate confirmă diferențele identificate de organul fiscal, acesta din urmă va emite o decizie de impunere prin care stabilește diferențele de creanțe fiscale datorate.

Decizia de impunere rezultată în urma verificării documentare nu poate fi emisă în mod legal, ca regulă, în lipsa audierii contribuabilului, fiind lovită de nulitate. De asemenea, contribuabilul are dreptul să își prezinte în scris

punctul de vedere și, după caz, să conteste decizia respectivă.

Modificări privind controlul antifraudă

În noua reglementare **au fost prevăzute expres anumite drepturi ale contribuabilului pe durata controlului antifraudă**, printre cele mai importante fiind cel de a beneficia de asistență de specialitate, de a fi informat pe parcursul desfășurării controlului asupra constatarilor efectuate, de a-i fi cât mai puțin afectată activitatea etc. Aceste drepturi ale contribuabililor erau și anterior recunoscute în practică, dar nu erau expres prevăzute în legislație.

Reguli noi și pentru verificarea situației fiscale personale

Aspectele precizate mai sus, referitoare la notificarea de conformare anterioară inspecției fiscale, vor fi aplicabile și în cazul verificării situației fiscale personale, pentru încurajarea conformării voluntare. De asemenea, în mod similar inspecției, efectuarea analizei de risc pentru identificarea persoanelor fizice care prezintă risc fiscal de neconformare se va face de structura competentă la nivelul central al ANAF. Nu în ultimul rând, se reglementează posibilitatea selectării aleatorii a persoanelor fizice pentru efectuarea unei verificări a situației fiscale personale.

În concluzie, OUG nr. 188/2022 aduce, fără îndoială, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ, una dintre cele mai ample modificări ale Codului de procedură fiscală de la intrarea sa în vigoare, în anul 2016. În continuare, eficientizarea controalelor fiscale și atingerea obiectivelor acestor modificări legislative depinde în mare măsură de modul în care acestea vor fi puse în practică, atât de către organele fiscale, cât și de către contribuabili.